

legbecsesebb a IX-ik vagy X-ik századból való Laurentianus plutei LXVI cod. 40, melyet Riese helyesen kiadásának alapjául vett. Ezen hézagos codexet regényünk három eddig közelebbről ismert recensiói elsejének egyetlen reánk maradt képviselőjének tartották. Mint meggyőződtem Muzeumunk codexe ugyanazon családból való, s miután a Laurentianus néhány hézagját (a Riese-féle kiadás szerint p. 36, 8 — p. 42, 4; p. 47, 16 — p. 54, 7 és p. 60, 13 — p. 65, 14) Kipótolja, ezen nagy kiterjedésű részében e regény szövegének egyedüli alapjának tekintendő. Mennyire fog egy jövőendő Apollonius kiadás szövege, mely Muzeumunk codexére lesz alapítva, eltérni a Riese-féle szövegtől, arról csak annak lehet fogalma, ki tudja mily nagy mértékben térnek el egymástól az Apollonius Tyrius egyes feldolgozásai. — Mikor a töredéket átvizsgáltam arról értesültem hogy régebben több ízben Dr. Ring Mihály tüzetesen foglalkozott e töredékkel és collatióját közölni is akarta; ez oka annak, hogy codexünk szövegét bővebben nem ismertetem; reménylem Dr. Ring nem fogja sokáig megvonni a tudós világtól beható kutatásainak eredményeit.

Abel Jenő.

FIRDŪSÍ MINT LYRIKUS.¹⁾

A müncheni akadémia philosophico-philologicus osztályának ülésén, melyet 1872. évi június 1-én tartott, Dr. Ethének egy értekezését mutatták be, melyben az a legnagyobb perzsa költőnek, a Sâhnâneh halhatatlan szerzőjének néhány lantos költeményét ismerteti. Egy 54 verspáros kasîdeh, 2 gazel, 3 *kit'â* s 3 *rubâ'î* az egész, a mit közöl négy kézirat és három nyomtatott mű alapján. E művek segítségével megállapítja az eredeti szöveget; azon-

¹⁾ Ez érdekes cikket a következő sorokkal vettük: »Tisztelt Szerkesztő ur! Engedje meg, hogy jelen soraimmal *Pozder Károly* urat bemutassam, ki több éven át nálam a perzsa nyelvet hallgatta és ki, a keleti nyelvészet ezen részét különös tanulmányai tárgyává tévén, e pályán remélhetőleg hazai irodalmunknak is hasznára lehet. Ide mellékeltem kis dolgozata megérdemli a figyelmet. A perzsa szöveg fordítása nemcsak sikerültebb, hanem sokkal hívebb is *Dr. Ethének*, a különben tehetséges és jó hírű német tudósnak fordításánál. Hiába! a mi nyelvünk sokkal jobban simul a keleti nyelvek szelleméhez, és ez utóbbiak bizony több figyelmet érdemelnek, mint a mennyire hazánkban eddig eléle érdemesítettek. Budapest, stb.

kivül helylyel-közzel valóban költői fordítását mellékli. Megkísértettem e költeményeket magyarra fordítani; meg lehet, hogy rímeim nem szépek, de nem akartam miattok a helyes szórendet megbontani. Szorosabban ragaszkodtam az eredetihez Ethénél, ki némely helyen igen szabadon fordít. Az eredeti rímhelyezést is megtartottam, a mit Ethé nem tesz; a perzsa mértékeknek meg nem felelvén egy európai nyelv prosodiája sem, ütemes sorokkal igyekeztem megközelíteni az eredetit. Igaz ugyan, nem érhettem el más eredményt, mint azt, hogy soraimban ugyan annyi szótag van, mint a perzsa verssorban, azonban azon voltam, hogy amaz eredeti szótagszámnak megfelelő magyar ütemes mintát alkalmazzak. Csupán az 1. és 6. számú költeménynél kellett önkényüleg eljárnom, mert 15 szótagu sor alig van a magyarban; a leghosszabb, melyet találhatni, a 14 szótagu, pl. Lám megmondtam, Angyal Bandi, ne menj az alföldre, vagy Kriza, Vadrózsák I. 268. sz. Porka havak hulladoznak: de hó reme róma, vagy a 481. sz. Egybegyültek, egybegyültek a miskolczi dámák. Ethé ugyanezt nyolczas és nyolczadfeles trochaeusokban fordította. A 2, 3, 5, 7, 8, és 9. költeményt három ütemű vegyes tizenegyesben fordítottam, a mely minta nagyon gyakran fordul elő a magyar költészetben, pl. Kriza, Vadrózsák I. 251. sz. Kőház mellett csukros szökfű éterjett, 295. sz. Kűs kertembe most érik a cseresznye; ilyenek még a 296, 345, 364, 370, 395, 396. 460 és sok más. Ethé a 2. számút hatos jambusokban, a 3-ikat hatodfeles, az 5-iket ötös és hatodfeles és a 9-iket hetes jambusokban, a 7-iket nyolczadfeles és a 8-ikat nyolczas trochaeusokban fordította. A 4. dal mértékének, melyet Ethé hatodfeles iambusban fordított, nézetem szerint leginkább megfelel a magyar négyütemű vegyes tizenkettős, milyen pl. Vadrózsák 248. sz. Egy asszonnak vala három szép leánya, vagy 381. sz. Apám, apám, apám, lelkem édes apám, Nyiss ajtót, nyiss ajtót, asszon, feleségem stb. Dr. Erődi Béla szép Háfiz-fordításaiban szintén ütemes versben adta vissza a perzsa gazelt; az ő fordítása természetesen hangzatosabb az enyémnél, mert nem kellett oly sokat egy sorban elmondania mint nekem Firdûsî széles versalakjával szemben, pl. az 1. és 6. költeményben.

Firdûsî életéről kimerítően ír Hammer, Geschichte der schönen Redekünste Persiens (Wien, 1818.) czimű műve 50—76. való lapjain; a Sâhnâmezből közöl is terjedelmes fordításokat. Dr. A. E. Wollheim, Die National-

literatur sämmtlicher Völker des Orients, II. 59—130, való lapjain szintén bő mutatóványokat nyújt, s a Sâhnânehra vonatkozó irodalmat is följegyzi. Adatait a következőkkel lehet kiegészíteni: Szilády Áron egyes részleteket fordított magyarra a Sâhnânehből; Mohl és Turner Macan kiadása alapján szigorú szövegbirálattal, apparatus criticussal és varians lectiókkal kiadja J. A. Vullers, Firdusii liber regum négy kötetben, eddig megjelent az első (Lugd. Bat. 1877.) *Le Shah-Nameh ou le livre des rois*; traduit et commenté par J. Mohl, publié par Mme Mohl, Paris 1876. az első három kötet. J. A. Vullers, *Fragmente über die Religion des Zoroaster* (Bonn 1831.) közli Dauletsâh művéből Firdûsi életrajzát, perzsául és németül; ennek alapján tudjuk meg a költő valódi nevét; *Hasan Bin Ishâk Serefsâh*. Hammer így nevezi: *Ishak Sohn Scherefschah's*; Wollheim egészen hibásan: *Abul-Qaçim Manssûr*nak írja, holott ez utolsó nevet nyilván csak pártfogója, *Abû Mansûr Bin Muhammad* után vette föl. L. erről Vullers kiad. I. 10—11. Dr. A. Wahrmund, *Schlüssel zum prakt. Handbuch d. neu-pers. Sprache* 110. l. így nevezi: *Abû l Qâsim Hasan ben Muhammed el-Tûsî*.

A perzsa költészet emez óriásától eddig csak egy Sultân Mahmûd ellen intézett satyrát s egy W. Jones, *Poëseos Asiaticae commentariorum libri sex* című művében közölt gazelt ismertek; Ethêe az érdem, hogy az alább fordításban közölt költeményeket ismerjük. A telt kerekded leírás, a cselekvés legcsekélyebb részecskéjének gondos festése, a mély forró szenvedély, a mely az első költemény minden sorában ki van fejezve, ép annyira bizonyítja, hogy e *Kasideht Firdûsî* írta, mint a törül metszett perzsaág, mely e dalokban épen annyira ment arab elemektől, mint maga a Sâhnâneh. Sőt egész hasonlatok, képek fordulnak itt elő, melyek szintén a királyok könyvére emlékeztetnek.

Az első költemény Firdûsî álomlátásáról szól, melyben kedvese, ki önkényt elhagyta, újra eljő hozzá s enyeleg vele; de midőn a legfőbb gyönyörben kéjeleg, az iriggy regg, mely fölébreszti, újra megfosztja boldogságától. Ethê igen találóan Hans Hopfen következő sorait teszi e költemény jeligéjévé:

Wenn du verrathen mich am Tage,
Und wenn du nimmer mein gedacht,
Was kommst du weinend dann, o sage.
Im Traume zu mir jede Nacht? ¹⁾

¹⁾ V. ö. Hâfiz Dâl 14. és H. Erödi Béla, Hâfiz dalai II. 74. l.

I.

A mult éjjel, hogy a tavasz szellőjének fuvata
 Pézsmaszagot szerteszórva lelkem agyán áthata,
 És a nedű élveztének örült lelkem felhőként,
 Mintha tavasz szele áldást a felhőre ontana;
 Es hogy lelkem erősítse, jobbról s balról egyaránt
 A zephyr az ámbrát szórá s éjszak szele kéjt ada;
 S hogy a válás fájdalmától a magánynak zugában
 Köntösömbbe rejtém fejem, mint a puszták kócsaga,
 S testemet a válás sulya bú porába nyomta le,
 S szűmbe' kincsem eltűnése izzó jegyként lángola;
 Mert vágyaim füstbe mentek, terhemre van lelkem is,
 Mindegy: élek, avagy meglesz ellenem kívánata! ¹⁾
 Lelkem is e gyötrelemtől ajkamra ült ezerszer
 Kérdve: Meddig kínoz még ez elhagyottság bánata?
 Meglehet, más szeretővel leszek boldog egykoron,
 Meglehet, sok bútól ment meg, hogy ez egy is elhagya; --
 Megragadta az elválás, s lelkem sem élő sem holt,
 Nem törődik önmagával, sem ittas, sem józan a!
 Annyira volt, hogy egy zugba megvonulva leülék
 S vérbe merült szegény szívem s szemem vérrel telt vala. ²⁾
 Mit nekem, hogy lelkem elszállt! 'Sz testembe tér izibe'
 Hogy belépett amaz ezüstarczu sugár cziprusfa! ³⁾
 Szívet rabló vérben uszom, hisz a harag íjával ⁴⁾
 Pillantása képzeletben is szíveket nyilaza!
 Pillantása hitostromló s fűrtiben az ellenség,
 Békerabló volt az arcza s tántorító ajaka;
 Ezer szabad szellem foglya göndör haja fűrtének,
 S szép szemének zsákmánya lett az ég ezer angyala.
 Lelket adó pompájában a bájos rejt száz lelket,
 Szemlélése száz bajjal járt s vérszomjasan kacsinta; ⁵⁾
 A tulságos vágy ekkor úgy megzavarta fejemet:
 Nem tudtam mi láb s mi czipő, hol a fej s hol turbánja! ⁶⁾

¹⁾ Az t. i. hogy vesszek el, haljak meg.

²⁾ Keleti költők gyakran fejezik ki így a gyászt, szerencsétlenséget.

³⁾ Ezüst arczunak nevezi kedvesét fehér arcszínje miatt; cziprusfához hasonlítja szép természetét.

⁴⁾ Ethénél: Sieh mein süßes Blut nun fließen, az eredetiben: Behûn-i dûber bîn.

⁵⁾ Bármily különösen hangzik is, így van az eredetiben: u gemzeh-i hûn hûâr.

⁶⁾ Hasonló kifejezés az öntudatlanságról, tudatlanságról: cep u râst nesinâhten, jobbot a baltól meg nem különböztetni; âsmân ez rîsmân nedânîsten, az eget a kőtétlől meg nem különböztetni; ez utóbbi inkább szójáték âsmân és rîsmân közt.

Elfordítám tekintetem, a mikor ő belépett,
 Mert vigasztalan a lelke, kit bánt szerelem baja;
 S nem eléggé örültem, bár úgy mutatta, hogy neki
 Az önkénytes elválással már sok volt a bánata.
 Mosolyán bék s kaczájában a vallásnak ellene,
 Kaczérsága nyugtot rabolt s ellenség, ha pillanta;
 Ajka hallgat — száz bocsánatot kér fagyos sohajjal,
 S fékjeszakadt szivemnek a gyeplőjét elragadta.
 Pillantása áldozata lettem én vagy ezerszer
 S nyelvem vétkem bocsánatát kérte, bár nem akarva;
 Szégyenlettem enmagamat, számtalan sok vétkemért.¹⁾
 Ezer- s ezerszer pillája körül lényem csaponga,
 Arcza szépségjegye körül lelkem lengett ezerszer,
 Mint központja körül fordul meg valami karika;²⁾
 Keze elé és lábához leborultam ezerszer —
 Ajkát vágyom érinteni s lába lelkem' tapossa!
 Jóllehet az illem meg is engedte, hogy csókoljam,
 Mégis száz vágytól gyötörve hajtám arczom lábára,
 És alig hogy érintettem szememmel kis lábához,
 Már megsebzé ezerszer is lelkem' gyilkos pillája.³⁾
 Leült végre én előttem, elárasztva kegyével,
 És kérdésre megnyilott két gyémántterhes rubintja,
 Hogy: »Hej te, kit irigyinek ére már sok szidalma,
 Hej te, kit a rágalmazó már annyiszor dorgála!
 Elmúlt kéjnek emlékénel szűd testedből ha kiszállt,
 Viszontlátás vágyától ha lelked szállott ajkadra,
 Mit töltöd itt napjaidat a magánynak zugában?
 Minek teszed még beteggé tested' szűdnek általa?
 Válás által hova jutsz majd? És a kéjjel hol állsz meg?
 Vágytól hol lelsz nyugtot, mi lesz a nuseirnak a sora?⁴⁾

¹⁾ Ethé a bâ hemeh teksin, minden vétekért-féle kifejezést a következő sorral kötötte össze, a bâ-nak jóllehet értelmét adva:

Schaamroth ward ob meinerselbst ich — doch, wenn machtlos ganz
 Buhlte ich um ihre Wimpern tausend, abertausend Mal! [auch, dennoch

²⁾ Pergâr Palmer perzsa szótára szerint: egy körpár; e szerint nukteh-i
 pergâr: körök egy pontja.

³⁾ Ze pes kih sűdem, vagy: *alig hogy* érintettem, dörzsöltem, vagy:
 miután; Ethénél: Ach! als kaum mein Aug' am zarten ich gerieben.

⁴⁾ Nuseir, rajongó, assassin; e sor értelme az: Ha rajongóként a társadalomból mint ahhoz nem tartozó kiválsz, mi lesz belőled? A nuseir, temkin (19. v.), kedem és mekâm (31. v.) említése nem bizonyít épen a mellett, hogy Firdûsi irta e költeményt; az utóbbi 3 szó a sűfi felekezet műszava. Valószínű, hogy az illető sorok később toldattak a versbe. A nuseirokról I. S. de Saey, Exposé sur la religion des Druzes, II. 359. s köv. I. Catafago, Journal Asiatique 1848. évf. 150. I.

Énhelyettem az elválás esküjét mért tevéd le?
 El ne titkolj egyetlen szót, mindent monddsa el sorba!«
 Szemlélete s bája szünet megnyitotta eléggé,
 A mint adott a beszédre engedelmet ajaka,¹⁾
 S nem rejték el semmit abból, a mi vala szivemben:
 Bánatom' a válás napján, s hűm' hogy sötét éj vala —
 Szerelemről a mit hallék idegentől s rokontól, —
 Ellenségem és barátom válásról a mit monda —
 Végig mondtam s enmagamon kívül levén nem tudám,
 Tudtára mit adék néki, s elrejtve mi marada.²⁾
 Nem tudom hogy, hogy sem, eltűnt a válás búbánata,
 Bábekként tett dússá engem az ő bűja uralma;³⁾
 Felsohajtott, akaratlan égve lángzó tűzében;
 Mint a tavasz felhőjéből, szép szeméből könny hulla.
 Jótevő könny patakzott le annyi kedves arczára,
 Rózsaliget közepén át a mennyi csepp víz folya.
 Szégyelte, hogy velem így bánt s lecsüggeszté szép fejét,
 Hűséget is fogadott és kételkednem sem hagyta!
 Szövetsége kárpótlást ad, ígérete kedves hír,
 Nyugalmam' elrablá kegye, szerelme vigaszt ada;
 Mely ígéret nem bírja a szívet újra kéjekre?
 Mely szövetség az, mely újra ismét meg nem ujula?
 Egyesülés lakomájához leülénk kettescskén,
 Bort élvezve, bort hörpentve, és a serleg kéjt ada;
 Szíve nevet tulipánként s megragadta a kupát,
 Kedvesénél ült és szíve mint a bimbó mosolyga!
 Még a sovár vágynak tüze meg sem gyuladt szivemben,
 És a vásár, a mely kéjt ad, nem is állt még javába' —⁴⁾
 Már irigység és kétszínű ellenséges sors miatt,

1) Ethé ezt a verset föleseréli a megelőzővel:

Als nun so von ihren Lippen mir zu reden ward verstattet,
 Schloss mein Herzensband ihr Anblick auf nur ihrer Reize Macht,

pedig az eredeti így van:

Kusûd bes dilem ez tal'at vez ânem bend,
 Cû jâftem ze leb-i û igâzet-i guftâr.

2) Vagy ha az eredeti ígését: kunem, nem elbeszélő, általános jelennek, hanem egyszerű jövőnek vesszük: Tudtára mit adjak néki s mi maradjon titokba'.

3) Nyilván Sâsân Bin Bahman, mellékneven Ardesîr Bâbekân, a sâsâni-dák elseje, a ram-hormuzi győző.

4) Ethénél: Kaum des süssesten Genusses Markt so recht in Schwung gebracht; az eredetiben: Henûz tiz negerdideh veslâr bâzâr; saját szerű perzsa kifejezés e h. neki élénkíteni, vlmire menni; ilyen a bâzâr-i germ: meleg vásár és ellentéte a bâzâr-i serd, a hideg vásár. V. ö. V. v. Rosenzweig, Joseph und Suleicha, (Wien, 1824.) a 73. l.

S a csalfa ég alattomos forgásának miatta ¹⁾
 A helyett hogy rózsá nyílnék hirtelen a tövis közt,
 Gyönyörödő rózsá közöl nekem tövis fakada!
 Hívó égi madár repült fejem körül hirtelen, ²⁾
 Minta beteg feje körül a halálnak angyala;
 S ezer helyen hallatván az erős hangja zengzetét,
 Mint föléled itéletkor, a ki már rég meghala. ³⁾
 A mint szívem ezt meglátta, sebe újra fölfakadt,
 S szemem utján önte könyvet, mint a gránát virága; ⁴⁾
 Szívem mint a boros serleg merült keblem véérébe, ⁵⁾
 Mint a mérleg, oly panasszal vegyült ajkam mosolya.
 Ugy voltam, hogy jobb lett volna búbánattól meghalnom,
 Ugy voltam, hogy fájdalomtól sohajtnom is kín vala.
 Szűm úgy kínzá önmagát, hogy keservében ohajtá,
 Vajha saját lelkétől is végre szabadulhatna; —
 Elpusztulni szűm bajában, keblemből nem csalt sohajt,
 Hisz az égnek tüköréről a pont ez letisztítja! ⁶⁾

2.

Ha egy éjjel pihenhetnék kebleden!
 Fölemelném édig büszkén a fejem,
 És a Merkur irónádját eltörném,
 Hold fejéről leragadnám süvegem,
 Kilencz égen hatalommal tultennék, ⁷⁾
 Sarkam az ég legtetetjét érné fen;
 S ha vagy egyszer oly szép volnék, mint te vagy,
 S ott hol te vagy, volna egyszer a helyem:
 Elhagyottat bőven érne irgalmam,
 Gyámoltalant elárasztva kegyelemem.

¹⁾ Ethénél: Durch des harten Himmels Kreislauf; az eredetiben: *cerh-i nâ hemvâr*, az egyenetlen, hajlott ég; ép így: *keg teb'*, kezzi revân, Vullers *Sâhnâmeh* I. 11. l. 183. v. görbe lelkü. gonosz; v. ö. *ἀγχομορίας* — *εὐ* v. — *μῆτις*, II. 11. 205. 319. v. stb. Od. XXI. 415. v. Hym. Ven. 22. v. v. ö. Preller *Griech. Myth.* I. 49. Hartung, *Rel. u. Myth.* d. Griechen II. 46. Weleker *Götterlehre* 265. l. Krämer *Beiwört. d. Götter* 25. l.

²⁾ *Hurûs-i sipîhr*, a sphaerák kakasa; *Ethé*: des Himmelskreises Wecker.

³⁾ *Rûz-i sumâr*; *Ethé*: Rechnungstag; neve még *rûz-i umîd u bîm*, a remény és félelem napja.

⁴⁾ *Ethé*: Thränen blutigroth; az eredeti: *esk cûn gulnâr*.

⁵⁾ Az eredeti: *hûn-i gîgen*, a máj vére.

⁶⁾ *Kih* kérdészt *ze âjîneh-i sipîhr gubâr*, mert ez a por eltávolítása a sphaerák tüköréről, azaz: ha én meghalok, a világ csak portól szabadul meg; vagy ha kérdészt *igét jâ-i lijâket*, a czélszerűség j-jével ellátattnak nézzük: a sphaerák tüköréről le kell tisztítani a port. L. *Fleischer Gram. d. lebenden pers.* Sprache, 47. §.

⁷⁾ Az eredetiben: *kilenczedik ég*.

3.

Akár fátyol borítja be az eget,
 Akár a sas szárnya alatt lelheted,¹⁾
 Ne légy nagyra tetteiddel soha sem,
 Elkövettél²⁾ egyként jó, rossz tetteket;
 Ha vétkezel, magadé a büntetés,
 A sors szeme álmod soh' sem élvezett.
 Várak fölött Bîzen neve fönragyog,
 Bár Afrâsjâb börtönében szenvedett.³⁾

4.

Sok bajt láttam, sokat össze is olvastam,
 Arab mondát s regét is a pehleviben;⁴⁾
 Így fáradtam, küzdtem én hatvankét évig,
 Hogy mi tudva s rejtve van, az díjam legyen.
 Vágyaimon és a bűnök terhén kívül
 Már nincs ifjuságom emlékeiből egy sem;⁵⁾
 S rá gondolva sirok és a költő király
 Abû Tâhir dala, mire emlékezem:⁶⁾
 »Lelkemben él gyermek- s ifjúkorom képe —
 Hej te kedves ifjúkorom, sok szép évem!«⁷⁾

5.

Jemîn — uddaulâ Mahmûd suлтân dícséretére.
 Isten szentelje meg arczát!
 Láttam azt, hogy nem becsülsz te két dolgot,
 Melyért a föld minden nagyja remegett:
 Az aranyt, ha fejedén a korona,
 S harczba menve sisakosan éltedet!

¹⁾ Ukâb, sas, a hasonló nevű fényes csillagzat.

²⁾ Az eredetiben: Beband-i hatâ u savâb ender est, (minden tettet) a bűn és igaz bilincseiben van.

³⁾ Bîzen, Giv fia, perzsa hős, ki a türâni király Afrâsiâb lányába, Menisehbe szeret, de az apa egy barlangba zárja, honnan csak Rustem, a perzsa Achilles, szabadítja ki. L. Schack, Heldensagen (Berlin 1851.) a 455. s köv. l. és külön lenyomatban is; Wollheim, Nationalliteratur II. 105. l. Vullers Sâhnâmeh-kiadása csak az 5. füzetben közölheti, de ez még nem jelent meg.

⁴⁾ Firdûsî hőskölteményéhez arab s pehlevi kutsföket használt.

⁵⁾ Így van az eredetiben: Ethé épen megfordítva közli e két sort:
 Doch von der Jugend blieb mir heute nichts mehr,
 Als Seufzer nur allein und Sündenplage.

⁶⁾ Jóllehet Firdûsî költőkirálynak, kosravânînak nevezi, nem ismerjük.

⁷⁾ Az eredetiben: Derîgâ guvânî, derîgâ guvânî.

6.

Jöj és monddsa, Pervíz király a sorstól mit élvezett?
Menj és kérdezd, hogy Hosrúnak mit adott a szerencse?¹⁾
Bár sok földet meghódított az, de végre másé lett,
Kincset gyűjtött ez, de végre mindent másnak engede.

7.

Távol vagy s tűz lepi Firdûsi szivét,¹⁾
Köny áztatja, láng borítja kebelét;
Rád gondol — s a végítélet ír neki,
Mintha pokol égetné már vétkeért.³⁾

8.

Tegnap kegyét s mikép tartja a rabját,
S irtalmának megmutatta a módját:⁴⁾
Megbocsátja bűnöm' s fogja kezemet,
Mosolyg, mosolyg, s vele nyakát fűzi át.

9.

Meddig gyötröd búval gonddal szivedet,
Fénylő arany s ezüst halmát hogy gyűjtsed?⁶⁾
Élvezd előbb, mintsem kihül hő lehed
Barátoddal, másképp kapja ellened! *Pozder Károly.*

¹⁾ Hosrû Pervíz, Sirin férje, az egész keleten híres szerelméről, melyet sok költő halhatatlanított; I. J. B. Fraser, Darstellung von Persien, deutsch von I. Sporschill (Leipzig, 1836.) I. 175. l. Hammer, Redekünste, 3. 4. 109—111. 355. l. Jókai is írt e tárgyról egy gyönyörű beszélyt: Shirin. Hosrû vagy mint az eredetiben van: Kistrâ, arabosan, később méltóság jelölésére használtatott, azonban ha egyedül áll, Nûsirvânt jelenti, ki Pervíz öregatyja volt; Ethé tévesen atyjának tartja. A görög és perzsa források teljesen megegyezőleg így adják a sâsânidák rendjét: I. Chosroës azaz Nûsirvân, Hormidas azaz Hormuz Tâgdâr, II Chosroës azaz Hosrû Pervíz. L. Fraser id. művét. Hammer, Redekünste 3. l.

²⁾ Az eredetiben: Firdûsi szive *sültté* lett; e képlet gyakori a bú kifejezésére, V. ö. Rosenzweig, Joseph und Suleicha 34. l. *Hâfiznâl* gyakran, Be 4. Dâl 52. Kaf 3.

³⁾ Oly kínokat szenved most, hogy a végítélet után a pokol is enyhülés lesz ezekhez képest.

⁴⁾ Ethé egészen összezavarta és szétmossa e két sort:

Dass ich einmal doch, ich Sklave, Gunst und Gnade bei ihr fände.

Liess sie 's gestern klar mich schauen, wie man Huld und Güte spende.

⁵⁾ Az eredetiben: sim-i sefid u zer-i zerd, Ethé is hiven fordítja: weisses Silber, gelbes Gold. A vert aranyat vörösnek nevezik, zer-i surh; van még e kifejezés: zer-i hnék, száraz arany, azaz szín arany. Az arabban al-dahab al-ahmar, a vörös arany és szintugy a törökben: al. piros, világos piros, és altin, arany; az ujugurban kizil: vörös és arany. Erről érdekesen ír Goldziher, Mythology among the Hebrews, 142. s köv. l. Vámbéry, Török-tár nyelvek etymol. szótára 10. és 93. §.